

SPREJETA BESEDILA

P9_TA(2021)0290

Razmere na Šrilanki, zlasti aretacije na podlagi zakona o preprečevanju terorizma

Resolucija Evropskega parlamenta z dne 10. junija 2021 o razmerah na Šrilanki, zlasti aretacijah na podlagi zakona o preprečevanju terorizma (2021/2748(RSP))

Evropski parlament,

- ob upoštevanju svojih prejšnjih resolucij o Šrilanki,
 - ob upoštevanju poročila Urada visokega komisarja OZN za človekove pravice z dne 9. februarja 2021 o spodbujanju sprave, odgovornosti in človekovih pravic na Šrilanki,
 - ob upoštevanju resolucije Sveta za človekove pravice OZN z dne 23. marca 2021 o spodbujanju sprave, odgovornosti in človekovih pravic na Šrilanki,
 - ob upoštevanju uredbe št. 01 iz leta 2021, objavljene 12. marca 2021 v okviru šrilanškega zakona o preprečevanju terorizma,
 - ob upoštevanju poročila posebnega poročevalca OZN o spodbujanju in varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin v boju proti terorizmu z dne 14. decembra 2018 o obisku Šrilanke,
 - ob upoštevanju izjave visoke komisarke OZN za človekove pravice Michelle Bachelet o Šrilanki z dne 24. februarja 2021,
 - ob upoštevanju končnega poročila misije Evropske unije za opazovanje volitev na predsedniških volitvah na Šrilanki, ki so potekale dne 16. novembra 2019, iz januarja 2020,
 - ob upoštevanju Splošne deklaracije človekovih pravic iz leta 1948,
 - ob upoštevanju mednarodnega pakta o državljanskih in političnih pravicah iz leta 1966,
 - ob upoštevanju splošne sheme preferencialov EU plus (GSP+), ki je posebni program za spodbujanje, katerega upravičenka je Šrilanka,
 - ob upoštevanju členov 144(5) in 132(4) Poslovnika,
- A. ker je Šrilanko zaznamovala desetletja dolga državljanska vojna, ki se je končala leta

2009, med katero sta obe strani zagrešili hude kršitve človekovih pravic;

- B. ker se razmere na področju človekovih pravic na Šrilanki stalno slabšajo, nova vlada pa je hitro nazadovala na področju omejenega napredka, ki so ga dosegle prejšnje administracije; ker se prostor, v katerem lahko v državi delujejo civilna družba in neodvisni mediji, hitro zmanjšuje;
- C. ker na Šrilanki od leta 1979 velja sporni zakon o preprečevanju terorizma, ki policiji podeljuje široka pooblastila za iskanje, aretacijo in pridržanje civilnih osumljencev; ker zaradi obsežnih pritožb, ki jih daje zakon o preprečevanju terorizma, prihaja do stalnih in utemeljenih obtožb o mučenju in spolnih zlorabah, prisilnih priznanjih in sistematičnih zavračanjih dolžnega postopanja;
- D. ker je visoka komisarka OZN za človekove pravice v zadnjem poročilu o Šrilanki ponovila pozive k moratoriju za uporabo zakona o preprečevanju terorizma za nove aretacije, dokler ga ne nadomesti zakonodaja, ki upošteva mednarodno dobro prakso;
- E. ker je šrilanška vlada 9. marca 2021 izdala uredbo št. 01 iz leta 2021, ki je razširila zakon o preprečevanju terorizma in med drugim dovolila dve leti pripora brez sojenja zaradi povzročitve „verskega in rasnega neskladja ali neskladja v skupnosti“;
- F. ker se zakon o preprečevanju terorizma sistematično uporablja za samovoljne aretacije ter pridržanje muslimanov in manjšinskih skupin na Šrilanki, vključno s 26-letnim muslimanskim učiteljem in pesnikom Ahnafom Džazemom ter znanim odvetnikom za pravice manjšin in pravno državo Hejazom Hizbulahom;
- G. ker je Šrilanka 19. maja 2017 ponovno pridobila dostop do velikodušnih tarifnih preferencialov v okviru GSP+ pod pogojem, da bo nadomestila svoj zakon o preprečevanju terorizma in učinkovito izvajala 27 mednarodnih konvencij, vključno s konvencijami o človekovih pravicah; ker je Evropska unija večkrat izrazila zaskrbljenost zaradi zakona o preprečevanju terorizma ter ugotovila, da ga Šrilanka ni razveljavila kljub zavezi, da bo to storila;
- H. ker je šrilanški parlament 20. oktobra 2020 sprejel 20. spremembo ustave, s katero je okreпил izvršno predsedstvo;
- I. ker skoraj 12 let po koncu vojne več domačih pobud za odgovornost in spravo ni prineslo rezultatov, zato se je nekaznovanje še bolj ukoreninilo v sistem, nezaupanje žrtev vanj pa se je še povečalo;
- J. ker obstajajo jasni znaki pospeševanja militarizacije civilnih vladnih funkcij na Šrilanki; ker je bilo od leta 2020 na ključna delovna mesta v upravi imenovanih vsaj 28 delovno aktivnih ali nekdanjih članov vojaškega in obveščevalnega osebja; ker sta bila med njimi vsaj dva visoka vojaška uradnika, ki sta bila omenjena v poročilih OZN o domnevnih vojnih hudodelstvih in hudodelstvih zoper človečnost v zadnjih letih konflikta; ker je bilo ubitih veliko osumljencev v policijskem priporu in zapornikov v šrilanških zaporih; ker so med najnovejšimi primeri smrtne žrtve v policijskem priporu maja 2021; ker je bilo novembra 2020, ko so pazniki pri zatrtju izgreda zaradi pogojev med pandemijo COVID-19 uporabili strelno orožje, v zaporu Mahara 11 zapornikov ubitih, 117 pa ranjenih;
- K. ker so šrilanške oblasti leta 2019 izrekle smrtne kazni za kazniva dejanja, povezana z

drogami, kljub moratoriju za uporabo smrtne kazni v državi od leta 1976;

1. izraža globoko zaskrbljenost zaradi skrb vzbujajoče poti Šrilanke proti ponovnim hudim kršitvam človekovih pravic, kot je opisano v najnovejšem poročilu OZN o državi, v katerem so med zgodnjimi opozorilnimi znaki navedeni vse hitrejša militarizacija civilnih vladnih funkcij, odprava pomembnih ustavnih zaščitnih ukrepov, politično oviranje odgovornosti, izključevalna retorika, ustrahovanje civilne družbe in uporaba protiterorističnih zakonov;
2. ponovno odločno nasprotuje nadaljnji uporabi sedanjega zakona o preprečevanju terorizma; poziva šrilanške oblasti, naj izpolnijo svojo zavezo, da bodo zakon pregledale in ga razveljavile ter ga nadomestile s protiteroristično zakonodajo, ki upošteva mednarodno dobro prakso; nadalje poziva k takojšnjemu zadržanju predpisov o deradikalizaciji;
3. poudarja, da uredba št. 01 iz leta 2021 ne določa procesnih jamstev za osebe, ki jim je bila odvzeta prostost, kot je določeno v členu 9 Mednarodnega pakta o državljanskih in političnih pravicah, in da krši ustavna jamstva Šrilanke v skladu s členom 13 šrilanške ustave; opozarja, da se je v centrih za deradikalizacijo, rehabilitacijo in ponovno vključevanje, ki jih ureja podobna zakonodaja, dogajalo veliko hudih kršitev človekovih pravic, kot so mučenje in drugo slabo ravnanje, vključno s spolnim nasiljem in nasiljem na podlagi spola;
4. izraža globoko zaskrbljenost zaradi samovoljnih aretacij in pridržanj na podlagi zakona o preprečevanju terorizma brez dolžnega postopanja in dostopa do pravnega varstva, tudi za aktiviste civilne družbe, odvetnike, pisatelje in pesnike, kot sta Hejaz Hizbulah in Ahnaf Džazem; z zaskrbljenostjo ugotavlja, da je bil nekdanji direktor oddelka za kazenske preiskave Šani Abejsekara priprt; poziva šrilanško vlado, naj pridržanim nemudoma zagotovi pošteno sojenje na podlagi veljavnih obtožb, če pa teh ni, naj jih brezpogojno izpusti;
5. obžaluje stalno diskriminacijo in nasilje nad verskimi in etničnimi manjšinami in skupnostmi na Šrilanki, tudi nad muslimani, hindujci, Tamilci in kristjani; poziva šrilanško vlado, naj odločno obsodi sovražni govor, spodbujanje k nasilju in diskriminaciji verskih in etničnih skupin v državi ter naj poskrbi, da bodo tisti, ki te delitve spodbujajo, tudi v vladi in vojski, za to odgovarjali;
6. je seznanjen s sprejetjem 20. spremembe ustave in je resno zaskrbljen zaradi posledičnega zmanjšanja neodvisnosti sodstva in parlamentarnega nadzora ter prekomernega povečanja moči predsedstva;
7. z zaskrbljenostjo ugotavlja, da je šrilanška vlada nedavno predlagala sprejetje novega zakona o dezinformacijah kljub pomislekom organizacij civilne družbe glede tega, kako bi lahko ta zakon ogrozil svobodo izražanja; poziva spletne platforme, naj sprejmejo proaktivne ukrepe za omejitev sovražnega govora in dezinformacij na spletu v singalskem in tamilskem jeziku;
8. je zaskrbljen, ker se določbe v šrilanškem kazenskem zakoniku, zlasti oddelki 365, 365A in 399, razlagajo tako, da se kriminalizirajo posamezniki z različnimi spolnimi usmeritvami in spolnimi identitetami;

9. poziva Komisijo, naj nujno oceni svoje financiranje projekta Urada OZN za droge in kriminal ter Interpola za podporo Šrilanki pri boju proti terorizmu, medtem ko se boj proti terorizmu na Šrilanki ponekod uporablja kot izgovor za preganjanje pripadnikov etničnih in verskih skupin ter civilne družbe, vključno z zagovorniki človekovih pravic; poziva delegacijo EU na Šrilanki in predstavništva držav članic, naj povečajo podporo civilni družbi, zlasti zagovornikom človekovih pravic, okoljskim zagovornikom in novinarjem;
10. poudarja, kako pomembno je zagotoviti, da se procesu narodne sprave nameni potrebna pozornost in da se z njim dosežejo konkretni ukrepi, vključno z odgovornostjo za prisilna izginotja in pretekle zločine; obžaluje, da je Šrilanka odstopila od zavez, ki jih je dala Svetu OZN za človekove pravice v okviru pokroviteljstva resolucije z dne 14. oktobra 2015 o spodbujanju sprave, odgovornosti in človekovih pravic na Šrilanki, in jo spodbuja, naj se ponovno poveže s svetom, kar je bistvenega pomena za ponovno vzpostavitev odnosov z mednarodno skupnostjo in oblikovanje procesa narodne sprave med raznolikimi singalskimi, tamilskimi, muslimanskimi, hindujskimi in krščanskimi skupnostmi;
11. poziva šrilanško vlado, naj prepreči vsakršno oviranje preiskave in morebitnega pregona pripadnikov varnostnih sil, obtoženih hudih kršitev človekovih pravic; vztraja, da je treba izvesti preiskavo domnevnih hudih kršitev človekovih pravic in vojnih zločinov, ki so jih med državljansko vojno zagrešili visoki predstavniki vseh strani; poziva šrilanško vlado, naj preneha z imenovanjem sedanjih in nekdanjih vojaških poveljnikov, vpletenih v hude zlorabe, na visoke položaje v vladi;
12. poziva k natančni, nepristranski in popolni preiskavi bombnih napadov na velikonočno nedeljo 2019 v skladu z mednarodnimi pravnimi standardi; poleg tega poziva, naj se osebe, proti katerim obstajajo dokazi o krivdi, nemudoma privedejo pred sodišče in naj se izpustijo tisti, za katere ni zadostnih dokazov;
13. želi spomniti, da sistem GSP+ zajema spodbudo za boljši dostop do trga EU za izvoznike te države v zameno za nadaljnji napredek pri polnem izvajanju teh konvencij; opozarja, da je bila ena od ključnih šrilanških zavez popolna uskladitev njene protiteroristične zakonodaje z mednarodnimi konvencijami o človekovih pravicah, da bi zagotovili ugodne trgovinske odnose v okviru GSP+; opozarja na posledice, predvidene v uredbi o splošnih tarifnih preferencialih¹, če se ne bodo sprejele in izvajale potrebne reforme na področju človekovih pravic ter razveljavila nepoštena zakonodaja, vse večje število kršitev pa ne bo začelo upadati;
14. poudarja, da je shema GSP+ za Šrilanko znatno prispevala h gospodarstvu te države, iz katere se je izvoz v EU povečal na 2,3 milijarde EUR, kar pomeni, da je EU njen drugi največji izvozni trg; poudarja stalno spremljanje upravičenosti Šrilanke do statusa GSP+ in tudi, da nadaljevanje trgovinskih preferencialov GSP+ ni samodejno; poziva Komisijo in Evropsko službo za zunanje delovanje, naj pri ocenjevanju upravičenosti Šrilanke do statusa GSP+ ustrezno upoštevata sedanje dogodke; nadalje poziva Komisijo in Evropsko službo za zunanje delovanje, naj uporabita GSP+ kot vzvod za spodbujanje napredka v zvezi z obveznostmi Šrilanke na področju človekovih pravic in zahtevata razveljavitev ali nadomestitev zakona o preprečevanju terorizma ter natančno

¹ Uredba (EU) št. 978/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2012 o uporabi sheme splošnih tarifnih preferencialov (UL L 303, 31.10.2012, str. 1).

ocenita, ali obstaja zadosten razlog, da se v skrajnem primeru začasno prekličejo status GSP+, ki ga ima Šrilanka, in z njim povezane koristi, ter o tem čim prej poročata Parlamentu;

15. z zaskrbljenostjo ugotavlja, da je pandemija COVID-19 vplivala na slabšanje razmer na področju delavskih pravic v državi; poziva Šrilanko, naj v celoti sodeluje z Mednarodno organizacijo dela, da bi okrepila delavske pravice tovarniških delavcev, vključno z zdravstvenimi in varnostnimi pogoji za delavce v sektorju oblačil na posebnih trgovinskih območjih; poziva šrilanško vlado, naj učinkovito izvaja in krepi nacionalno politiko za odpravo dela otrok; poziva šrilanške oblasti, naj prilagodijo priročnik o delovnih standardih in poklicnih odnosih šrilanškega investicijskega odbora, da bi ga uskladili z mednarodnimi standardi, zlasti s konvencijama št. 87 in 98 Mednarodne organizacije dela;
16. ponavlja, da Evropska unija odločno nasprotuje smrtni kazni v vseh primerih in brez izjem; pozdravlja nadaljevanje moratorija za smrtno kazen na Šrilanki; poziva vlado, naj odpravi smrtno kazen v državi;
17. pozdravlja preteklo podporo EU prizadevanjem za spravo in poudarja pripravljenost EU, da podpre Šrilanko na tem področju;
18. izraža zaskrbljenost zaradi vse večje vloge in vmešavanja Kitajske na Šrilanki;
19. naroči svojemu predsedniku, naj to resolucijo posreduje Svetu, Komisiji, podpredsedniku Komisije/visokemu predstavniku Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko, posebnemu predstavniku EU za človekove pravice, generalnemu sekretarju OZN, Svetu OZN za človekove pravice ter vladi in parlamentu Šrilanke.